

บทที่ 2

การทบทวนเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การรายงานข่าวการศึกษา (สฤลุมพ) บนเว็บไซต์นิตยสารเอ็มบีเอ ปี พ.ศ. 2559 ผู้จัดทำมุ่งบูรณาการการเรียนการสอนของภาควิชาการหนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม ผู้การปฏิบัติงานสหกิจศึกษาและศึกษากระบวนการการรายงานข่าวการศึกษา (สฤลุมพ) บนเว็บไซต์นิตยสารเอ็มบีเอ ปี พ.ศ. 2559 โดยผู้จัดทำได้ศึกษาทบทวนเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในเรื่องต่างๆ ดังนี้

2.1 แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการรายงานข่าว

- 2.1.1 ความหมายของข่าว
- 2.1.2 องค์ประกอบของข่าว
- 2.1.3 โครงสร้างการเขียนข่าว
- 2.1.4 เทคนิคการสัมภาษณ์

2.2 แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับวารสารศาสตร์ออนไลน์

- 2.2.1 บทบาทของเทคโนโลยีในงานสิ่งพิมพ์
- 2.2.2 พฤติกรรมผู้บริโภค
- 2.2.3 ลักษณะของสิ่งพิมพ์ออนไลน์
- 2.2.4 ข้อจำกัดของสิ่งพิมพ์ออนไลน์

2.3 แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการถ่ายภาพวารสารศาสตร์

- 2.3.1 หลักการถ่ายภาพเบื้องต้น
- 2.3.2 รูปแบบของการถ่ายภาพเพื่อการสื่อสาร
- 2.3.3 การจัดองค์ประกอบการถ่ายภาพ
- 2.3.4 การตกแต่งภาพถ่ายด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

2.1 แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการรายงานข่าว

2.1.1 ความหมายของข่าว

ข่าว คือ ข้อมูลที่คนส่วนใหญ่เห็นว่าสำคัญหรือน่าสนใจ ข่าวต่างจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตลอดเวลาทุก ๆ วันแล้วจะหยิบเรื่องราวเหตุการณ์อะไรมาเป็นข่าว คำว่า “ข่าว” ที่เปรียบเสมือนประโยคที่ว่า “สุนัขกัดคนไม่น่าเป็นข่าว” แต่ “คนกัดสุนัขเป็นข่าว” ข้อความดังกล่าวแม้จะมีความหมายในตัวแต่ก็มีข้อถกเถียงกันในความหมายที่สมบูรณ์และความเข้าใจ จึงไม่มีข้อสรุปว่า

เป็นอย่างไร แต่จะหาความหมายอย่างรอบด้าน โดยเปิดแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญว่ามีทฤษฎีอย่างไร กับคำว่า “ข่าว” โดย พิศิษฐ์ ชวลาวัช (2546: 20) ได้สัมภาษณ์นักหนังสือพิมพ์ ดังนี้

พงศ์ศักดิ์ พยัฆวิเชียร บรรณาธิการอำนวยการหนังสือพิมพ์มติชน กล่าวว่า ข่าว คือ สิ่งที่เกิดขึ้นหรือเกิดขึ้นแล้วแต่ยังไม่ปรากฏเป็นข่าว เราทำได้โดยทำให้มันเกิดขึ้นมา เพราะข่าวนั้นไม่จำเป็นต้องรอให้เกิดเหตุการณ์แล้วจึงรายงาน สามารถรายงานเหตุการณ์ให้เป็นข่าวได้

พิชัย ชื่นสุขสวัสดิ์ บรรณาธิการข่าวหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ กล่าวว่า ข่าว คือ ข้อมูลข่าวสารซึ่งเป็นสิ่งใหม่ ให้ความรู้ใหม่ ให้แนวความใหม่กับผู้อ่านความสำคัญขึ้นอยู่กับสังคม

จากแนวคิดเกี่ยวกับความหมายของข่าวที่ได้กล่าวมาแล้ว จึงพอสรุปได้ว่าข่าว คือ “การรายงานเรื่องราว เหตุการณ์ หรือข้อเท็จจริง หรือความคิดเห็นที่มีผลกระทบ มีความสำคัญหรือน่าสนใจ โดยที่เหตุการณ์ ข้อเท็จจริงนั้นเพิ่งจะเกิดหรือกำลังจะเกิดขึ้น”

2.1.2 องค์ประกอบข่าว (News Evaluation)

องค์ประกอบของข่าว สามารถแยกอธิบายเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้ (ฐิติ วิทยสรณะ, 2542: 2)

(1) ต้องมีความสด (Timeliness) คือ ความสดใหม่ของเหตุการณ์ หรือต้องเป็นเหตุการณ์ที่เพิ่งเกิดขึ้นสด ๆ ร้อน ๆ และมีการรายงานอย่างรวดเร็วในทันที

(2) มีผลกระทบกระเทือน (Consequence) เหตุการณ์เรื่องราวที่เกิดขึ้นนั้นมีผลกระทบกระเทือน สร้างความเสียหายทั้งร่างกายและจิตใจ

(3) เป็นเรื่องที่ใกล้ตัว (Proximity or Nearness) ความสัมพันธ์ระหว่างเรื่องราวที่เกิดขึ้นกับผู้รับข่าวสารทั้งทางตรงและทางอ้อม

(4) มีบุคคลสำคัญหรือมีชื่อเสียง (Prominence) โดยธรรมชาติของมนุษย์จะให้ความสนใจต่อสิ่งที่มีความสำคัญ ความเด่น และความมีชื่อเสียง เช่น การที่บุคคลที่เกี่ยวข้องอยู่ในเหตุการณ์หรือเรื่องราวนั้นมีชื่อเสียง

(5) ความขัดแย้ง (Conflict) เหตุการณ์เรื่องราวที่แสดงถึงความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในความสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคม อาจเกิดขึ้นได้จากคนสองคนจากกลุ่ม 2 กลุ่ม จนถึงความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งด้วยเรื่องส่วนตัวหรือความขัดแย้งในเรื่องของความคิด

(6) ความสะเทือนอารมณ์ (Human Interest/Emotion) เรื่องราว เหตุการณ์ และเนื้อหาในเหตุการณ์สร้างความสะเทือนใจหรือสะเทือนอารมณ์ให้กับผู้รับสารอย่างรุนแรง ตัวอย่างเช่น ผู้หญิงท้องแก่มีลูกเล็กอีก 3 คน สามิข้มา เล่นการพนัน ไม่เลี้ยงดู ผู้หญิงคนนั้นไปขโมยนมในร้านขายของ โคนตำรวจจับติดคุก ไปคลอดลูกในคุก ทำให้ผู้อ่านเกิดความสะเทือนอารมณ์อย่างมาก

(7) ความมีเงื่อนงำ (Suspense) ความมีเงื่อนงำเป็นองค์ประกอบของข่าวที่สามารถดึงดูดความสนใจของมนุษย์ได้เป็นอย่างดี นั่นคือเรื่องราวเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วยังไม่ได้ข้อยุติ หรือมีเบื้องหน้าเบื้องหลังที่ซับซ้อน

(8) ความแปลกประหลาด (Unusualness or Oddity) เรื่องราว เหตุการณ์ ที่เกิดขึ้น ผิดไปจากธรรมดา เป็นสิ่งที่แปลกประหลาด ไม่เคยพบเจอ

(9) เรื่องเกี่ยวกับเพศ (Sex) เหตุการณ์อะไรก็ตามที่เป็นความสัมพันธ์กันระหว่างหญิงชาย เช่น เรื่องผู้ชายแต่งงานกับผู้ชายด้วยกัน เหตุการณ์เหล่านี้ล้วนเป็นข่าวที่มีองค์ประกอบทางเพศที่ผู้อ่านมักให้ความสนใจกันเป็นพิเศษ

2.1.3 โครงสร้างการเขียนข่าว

การเขียนข่าวที่เป็นสากลนิยม มักจะแบ่งข่าวเป็นส่วน ๆ ได้แก่ พาดหัวข่าว ความนำ (หรือวรรคนำ หรือโปรยข่าว) ส่วนเชื่อม และเนื้อข่าว หรือเนื้อเรื่องที่เป็นรายละเอียดของข่าว ข่าวทุกข่าวจะต้องประกอบด้วยโครงสร้างข่าวอย่างครบถ้วน แต่ขึ้นอยู่กับว่าข่าวนั้นจะเป็นข่าวสั้นหรือข่าวยาว

(1) ข่าวสั้น คือ ข่าวที่มีเนื้อหาสาระไม่มาก สามารถเขียนให้จบได้ในย่อหน้าเดียว และมีพื้นที่ในการนำเสนอไม่มากนัก โดยโครงสร้างของข่าวสั้นมีสองส่วน ประกอบด้วย

- พาดหัวข่าว (Headline)
- เนื้อข่าว (Body หรือ Detail)

(2) ข่าวยาว คือ ข่าวที่มีเนื้อหาสาระค่อนข้างมาก อาจจะมีเนื้อหาหลายประเด็น เวลานำเสนอจะแบ่งเป็นหลายย่อหน้า เพียงแต่เป็นข่าวที่มีเนื้อหาสาระที่ต้องนำเสนอเป็นขั้นตอน เพื่อสะดวกในการอ่านและการทำความเข้าใจ โดยโครงสร้างของข่าวยาวประกอบด้วย

- หัวข่าว (Headline) เป็นส่วนแรกของข่าวที่สรุปความสำคัญ หรือประเด็นที่สำคัญที่สุดของแต่ละข่าว มักใช้ถ้อยคำที่ละเอียดและกะทัดรัด ดึงดูดความสนใจชวนให้น่าอ่านติดตามอ่านรายละเอียดด้านในเนื้อข่าวต่อไป

- พาดหัวรอง (Secondary Interest) เป็นการขยายพาดหัวข่าวให้ชัดเจนยิ่งขึ้น อาจจะมีหรือไม่มีก็ได้

- ความนำหรือวรรคนำหรือโปรยข่าว (Lead) เป็นส่วนที่ต่อจากหัวข่าวที่ช่วยสรุปประเด็นสำคัญของข่าวเพิ่มเติมจากหัวข่าว

- ส่วนเชื่อม (Neck หรือ Bride) เป็นส่วนที่เชื่อมต่อระหว่างความนำกับเนื้อข่าว มักปรากฏในข่าวที่เป็นการรายงานครั้งที่ 2 หรือ 3

- เนื้อข่าว (Body หรือ Details) เป็นส่วนรายละเอียดเนื้อหาของข่าวนำเสนอรายละเอียดของเหตุการณ์ โดยมักจะเรียกลำดับความสำคัญของรายละเอียด

2.1.4 เทคนิคการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์นั้นมิใช่เป็นสิ่งที่กระทำได้ง่ายนัก ดังนั้นเพื่อให้การสัมภาษณ์บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้สื่อข่าวจึงควรมีวิธีการหรือเทคนิคในการสัมภาษณ์ที่ดี ดังนี้

(1) การเตรียมตัวก่อนสัมภาษณ์ ผู้สื่อข่าวทราบเกี่ยวกับเรื่องที่เขียนมากเท่าไร ก็ยิ่งทำให้แหล่งข่าวให้สัมภาษณ์ง่ายขึ้น โดยหลักการสัมภาษณ์ให้ประสบความสำเร็จ คือ ต้องทราบว่าข่าวจะครอบคลุมหัวข้ออะไรบ้าง และเตรียมคำถามที่ถูกต้องให้ครอบคลุมหัวข้อเหล่านั้นหรือมากกว่านั้น โดยยึดหลักต่อไปนี้

- ศึกษาภูมิหลังของแหล่งข่าว ก่อนสัมภาษณ์ผู้สื่อข่าวต้องศึกษาให้ละเอียดก่อนว่าบุคคลที่จะไปสัมภาษณ์นั้นเป็นใคร ทำงานอะไร หน้าที่ความรับผิดชอบระดับไหน อุปนิสัยเป็นอย่างไร ประวัติการศึกษาและครอบครัวเป็นอย่างไร ยิ่งรู้รายละเอียดเท่าใดก็ยิ่งมีผลดีต่อการสัมภาษณ์เท่านั้น

- ศึกษาเรื่องที่จะไปสัมภาษณ์ เพื่อให้มีความรู้เข้าใจในสิ่งที่ต้องไปสัมภาษณ์อย่างถ่องแท้ ต้องมีภูมิหลังของเรื่องที่จะสัมภาษณ์อย่างกระจ่างชัด เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการตั้งประเด็นคำถามให้ตรงตามเป้าหมายที่วางไว้

- ผู้สื่อข่าวตรงต่อเวลา การตรงต่อเวลาเป็นมารยาทอันดีงามและบ่งบอกความเป็นมืออาชีพ เพื่อให้เกียรติกับแหล่งข่าวและเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของผู้สื่อข่าวเอง

- ตรวจสอบและเตรียมเครื่องอุปกรณ์ที่ใช้ในการสัมภาษณ์ให้พร้อมเสมอ ในกรณีที่ผู้สื่อข่าวจะใช้เครื่องบันทึกเสียงในการสัมภาษณ์ก็ควรตรวจสอบการทำงานของอุปกรณ์

(2) การดำเนินการสัมภาษณ์ เมื่อเตรียมตัวให้พร้อมเพื่อการสัมภาษณ์ เริ่มต้นการสัมภาษณ์ให้แจ้งชื่อและหน่วยงานข่าวของผู้สื่อข่าวก่อน หรือให้นามบัตรพร้อมทั้งอธิบายว่าเขียนข่าวประเภทใด วิธีนี้น่าจะช่วยให้การสัมภาษณ์ตรงประเด็น และผู้สื่อข่าวควรแสดงอหิยาศัยไมตรี มีสัมมาคารวะต่อผู้ให้สัมภาษณ์ โดยอาจจะยึดหลักต่อไปนี้

- ควรเริ่มต้นด้วยคำถามนำเสียก่อน เพื่อเป็นการให้เวลาแก่ผู้สื่อข่าวในการพิจารณาบุคคลผู้กำลังให้สัมภาษณ์อยู่ รายละเอียดเหล่านี้จะช่วยสร้างความสัมพันธ์กับแหล่งข่าวได้

- ผู้สื่อข่าวอาจทำให้การสัมภาษณ์เพลิดเพลินได้ด้วยการฟังอย่างตั้งใจถามคำถามที่เตรียมมาล่วงหน้าตามลำดับ และสัมภาษณ์ด้วยทัศนคติที่ดีต่อผู้ให้สัมภาษณ์

- ผู้สื่อข่าวควรใช้คำถามว่า “ทำไม” และ “อย่างไร” เพื่อให้คำถามกระตุ้นให้แหล่งข่าวอธิบาย หรือขยายความเพิ่มเติม ควรหลีกเลี่ยงคำถามที่ตอบสั้น ๆ เช่น “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” หรือคำตอบคำเดียว

- ผู้สื่อข่าวควรใช้คำถามสั้น ๆ และไม่ควรถามทีละหลายคำถามในครั้งเดียว ฉะนั้นจงตั้งคำถามที่ง่ายและตรงไปตรงมา

- จงฟัง ตื่นตัว และดูรายละเอียด งานของผู้สื่อข่าว คือ การฟัง แหล่งข่าวพูด อย่าออกความเห็น แต่ไม่ใช่แค่จดบันทึก จงตั้งใจฟังและคิดตาม

- อย่ากลัวคำถาม “โง่ ๆ” หากแหล่งข่าวให้คำตอบที่ซับซ้อนคลุมเครือก็ต้องขอให้แหล่งข่าวอธิบายอีกครั้ง เพื่อป้องกันการผิดพลาดในการเสนอข่าว

- จัดการกับคำตอบที่ว่า “ไม่มีความคิดเห็นในเรื่องนี้” หากแหล่งข่าวไม่ยอมออกความคิดเห็นในตอนแรก ให้เปลี่ยนแนวคำถาม หากไม่ได้ผลให้บอกแหล่งข่าวว่าแหล่งจะได้ประโยชน์โดยตรงหากให้ข่าวจากมุมมองของแหล่งข่าวเอง

- หากแหล่งข่าวไม่ยอมตอบคำถาม ถ้าแหล่งข่าวบางคนพูดไปเรื่อยโดยไม่ตอบคำถามของผู้สื่อข่าวจริง ๆ ถ้าเป็นเช่นนั้นให้ถามซ้ำ และในการพยายามครั้งสุดท้ายให้ถามแหล่งข่าวถึงข่าวลือหรือคำวิพากษ์วิจารณ์ที่ผู้สื่อข่าวได้ยินมา หากแหล่งข่าวทราบที่ผู้สื่อข่าวได้ข่าวมาจากอีกฝ่ายแหล่งข่าวอาจจะยอมตอบอย่างตรงไปตรงมามากขึ้น

- ลองเงียบไว้บ้าง บางครั้งแหล่งข่าวตอบคำถามสั้น ๆ แทนที่จะถามต่อให้รอสักครู่ จึงเป็นโอกาสที่แหล่งข่าวจะพูดต่อ

- เมื่อแหล่งข่าวพูดไม่เลิก ผู้สื่อข่าวมีทางเลือกอยู่ 2 ทาง ปล่อยให้พูดต่อไป และหากมีเวลาน้อยผู้สื่อข่าวควรขัดจังหวะอย่างสุภาพ

- ผู้สื่อข่าวอาจถามเรื่องนี้ลึกซึ้ง ถึงแม้ว่าจะทำให้แหล่งข่าวเกิดความกระอักกระอ่วนใจบ้าง แต่ก็อาจได้รับการเปิดเผยรายละเอียดที่ลึกซึ้ง

- ในระหว่างการสัมภาษณ์ ควรสังเกตอาการปฏิกิริยาที่เป็นอวัจนภาษาของแหล่งข่าวที่แสดงออกมาให้เห็นทั้งน้ำเสียง สีหน้า แววตา ฯลฯ

(3) การปิดสัมภาษณ์ มีเทคนิคบางประการในการช่วยให้การจบการสัมภาษณ์เป็นไปอย่างราบรื่นน่าประทับใจ

- การรักษาระยะเวลาของการสัมภาษณ์ตามที่ตกลงไว้ เป็นสิ่งที่ผู้สื่อข่าวต้องระมัดระวัง ควรจบการสัมภาษณ์ไม่ช้าและกล่าวขอบคุณ

- การป้องกันการลาจบอย่างห้วน ๆ อาจทำได้โดยการหยุดช่วงการพูดเล็กน้อย ทบทวนเรื่องที่คุยกันให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ฟังอย่างย่อ ๆ การทำเช่นนี้ผู้สื่อข่าวอาจได้ข้อมูลต่าง ๆ เพิ่ม

- ผู้สื่อข่าวควรฝึกตัวเองให้พร้อมสำหรับความสามารถในการจดจำและการจดบันทึกได้ถูกต้องในภายหลัง

- ผู้สื่อข่าวไม่ควรสัญญากับผู้ให้สัมภาษณ์ว่าจะอ่านต้นฉบับการสัมภาษณ์ก่อนที่ผู้สื่อข่าวจะส่งต้นฉบับนั้นไปให้หัวหน้าข่าว หรือบรรณาธิการข่าวพิจารณา (ภาคภูมิ วรรณภา, 2554)

2.2 แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับวารสารศาสตร์ออนไลน์

2.2.1 บทบาทของเทคโนโลยีในงานสิ่งพิมพ์

เทคโนโลยีสารสนเทศได้พัฒนาถึงขั้นสามารถสื่อสารผ่านสื่อไร้สาย หรือที่เรียกว่า “สื่อใหม่” เพื่อให้ผู้รับสารสามารถรับข้อมูลและข่าวสารได้โดยไม่ต้องพึ่งพาหรือรอคอยหนังสือพิมพ์ฉบับกระดาษหรือสื่อที่ต้องใช้อุปกรณ์รูปร่าง สื่อดิจิทัลมีคุณสมบัติสอดคล้องกับพฤติกรรมมารับสารของผู้บริโภคสมัยใหม่ที่ไม่ค่อยมีเวลามากนัก และต้องการรับข่าวสารจากสื่อที่ไม่ถูกจำกัดด้วยเงื่อนไขของเวลาและสถานที่ เป็นอิสระในการเลือกสรร โต้ตอบ และแลกเปลี่ยนข้อมูลกันได้ทันที ผู้สื่อสารผ่านสื่อดิจิทัลมีอิสระในการเลือกรับสารหรือพิจารณาคุณค่าของข่าวสารที่ต้องการได้ด้วยตนเอง

เทคโนโลยีสารสนเทศได้ช่วยให้การทำงานของบุคลากรข่าวมีประสิทธิภาพมากในยุคแห่งการแข่งขันด้านข่าวสารอย่างรุนแรง ผู้สื่อข่าวจำเป็นต้องเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีให้เป็นประโยชน์เพื่อผลิตข่าวสารให้มีคุณภาพ โดยเฉพาะในบรรยากาศที่มีการแข่งขันการใช้เทคโนโลยีเพื่อประโยชน์ทางธุรกิจการสื่อสาร ผนวกกับผู้บริโภคมีโอกาสเลือกรับข่าวสารจากแหล่งอื่น ๆ มากขึ้น กระตุ้นความต้องการข่าวสารเชิงลึกที่ไม่สามารถเติมเต็มได้จากสื่อมวลชนกระแสหลัก ปรากฏการณ์ดังกล่าวได้สร้างแนวโน้มการรายงานข่าวเชิงลึก ได้รวดเร็วและประหยัดค่าใช้จ่าย

เมื่อนิตยสารและหนังสือพิมพ์ต้องปรับตนเองเข้าสู่ระบบออนไลน์เพื่อขยายยอดจำหน่ายให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายที่หลงไหลในเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต จึงพยายามพัฒนารูปแบบใหม่ให้เหมาะสมกับพฤติกรรม “การอ่าน” ด้วยการเสนอในรูปแบบเว็บไซต์

ข่าวบนเว็บไซต์สามารถใช้เป็นข้อมูลสืบค้น สามารถติดตามความคืบหน้าของเหตุการณ์ (Update) ได้ตลอดเวลา สามารถเชื่อมโยงกับเว็บไซต์อื่น ๆ ได้อย่างสะดวก สามารถโต้ตอบ (Interactive) ผ่านจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) ห้องสนทนา (Online Chat - room) หรือสัมภาษณ์สด (Live interviews) ฯลฯ ข่าวบนเว็บไซต์จึงมีความสด ทันสมัย และรวดเร็วกว่าข่าวบนหน้าหนังสือพิมพ์และนิตยสารหลายเท่า

2.2.2 พฤติกรรมผู้บริโภค

นิสัยการบริโภคสื่ออินเทอร์เน็ต หรือสื่อออนไลน์ของผู้อ่านแตกต่างจากการบริโภคสื่อสิ่งพิมพ์ในสาระสำคัญหลายประการ กล่าวคือ ผู้นิยมสื่อออนไลน์มักมีความกระตือรือร้นในการเลือกรับสาร (Active Audience) โดยพยายามแสวงหาวิธีการเข้าถึงเว็บไซต์ (Websites) ต่าง ๆ เพื่อสืบค้นข้อมูลที่ต้องการอย่างรวดเร็ว ความรวดเร็วและการใช้เวลาอันสั้นในการเข้าถึงเนื้อหาใน

เว็บไซต์นี้ แสดงถึงลักษณะการเสนอข่าวในอินเทอร์เน็ตต้องสามารถดึงดูดความสนใจและสนองความตั้งใจของผู้ใช้บริการเว็บไซต์ได้เป็นอย่างดี คือ ผู้บริโภคข่าวจากอินเทอร์เน็ตส่วนมากมักไม่ชอบอ่านข้อความที่มีเนื้อหาเยิ่นเย้อ เป็นเหตุให้ผู้นำเสนอสารอินเทอร์เน็ตต้องแสวงหารูปแบบการเสนอข่าวสารให้สั้นกระชับ โดยการออกแบบให้สามารถโต้ตอบกับผู้อ่านได้ด้วยการใช้กราฟิกและใช้ช่องทางสื่อสารแบบผสมผสาน (Multimedia)

พฤติกรรมผู้ใช้สื่อออนไลน์ไม่เพียงแต่พอใจกับความรวดเร็วของข่าวสารเท่านั้นแต่ยังเห็นประโยชน์ในเทคนิคการเชื่อมโยงสืบค้นข้อมูลที่ต้องการด้วยการคลิกโยงต่อไปยังเว็บไซต์อื่น ๆ ได้อย่างทันใจด้วย อย่างไรก็ตาม ธุรกิจข่าวสารในอินเทอร์เน็ตทำให้เจ้าของเว็บไซต์ต่าง ๆ ต้องแสวงหากลยุทธ์ดึงดูดผู้บริโภคให้ใช้บริการเว็บไซต์ของตนอย่างต่อเนื่อง ประสิทธิภาพการออกแบบเว็บไซต์ให้ผู้บริโภคสามารถคลิกโยงไปยังแหล่งข้อมูลที่ต้องการได้ในเวลาอันรวดเร็ว จึงเป็นบริการที่สนองตอบพฤติกรรมผู้บริโภคสื่อยุคดิจิทัลได้ดี

กล่าวคือ สื่ออินเทอร์เน็ตยังเปิดโอกาสให้ผู้บริโภคสามารถรับข้อมูลข่าวสารตามความต้องการของแต่ละคน (Personalization) คือ นิสัยการรับสื่อของแต่ละคนอาจต่างกัน ทำให้รูปแบบการเขียนสำหรับเสนอในสื่ออินเทอร์เน็ตต้องเหมาะสมกับการตอบสนองพฤติกรรมดังกล่าวของผู้บริโภค ซึ่งนอกจากการเขียนให้กระชับแล้ว ยังต้องออกแบบให้ผู้ใช้สามารถเชื่อมโยงไปยังแหล่งข้อมูลอันหลากหลายได้ (Hyper – linked informational modules) โดยใช้ข้อความเสริม (Sidebars) หรือเป็นข้อความที่เปิดให้ผู้สนใจสามารถเชื่อมโยงไปยังเว็บไซต์ที่ต้องการได้อย่างรวดเร็ว

โดยรวมแล้ว เทคโนโลยีสารสนเทศมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภคข่าวสารของมนุษย์สมัยใหม่ ที่ให้ความสำคัญกับความรวดเร็ว ความสะดวกสบาย ความทันใจ ในการแสวงหาข่าวสารข้อมูลที่ต้องการเพียงแค่นี้ปลายนิ้วสัมผัสเป็นพิมพ์เท่านั้น นิสัยการรับสารรูปแบบใหม่นี้ ทำให้สิ่งพิมพ์ต้องปรับตนเองให้เข้ากับพฤติกรรมของคนยุคใหม่ โดยเสนอเนื้อหาในรูปแบบหนังสือพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์/ออนไลน์บนอินเทอร์เน็ต เพื่อเจาะกลุ่มเป้าหมายสมัยใหม่ที่มีแนวโน้มหันไปใช้สื่ออินเทอร์เน็ตมากขึ้น กล่าวได้ว่าเทคโนโลยีเป็นแรงดันให้เกิดการปฏิวัติรูปโฉมอุตสาหกรรมข่าวและธุรกิจสิ่งพิมพ์ก็ย่อมได้

2.2.3 ลักษณะของสิ่งพิมพ์ออนไลน์

อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่เน้นกลยุทธ์การนำเสนอสารแบบผสมผสาน ทั้งเนื้อหาข้อความ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียง ภาพกราฟิก ผู้อ่านสามารถผลิตเพลินกับการโต้ตอบกับผู้ส่งสารได้ ฉะนั้น ผู้อ่านสมัยใหม่จึงคาดหวังรูปแบบการบริโภคข่าวในแนวเดียวกันจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์หรือนิตยสารออนไลน์ ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ออนไลน์และนิตยสารออนไลน์ เพราะคุณลักษณะที่เหนือกว่าหนังสือพิมพ์ละนิตยสารฉบับกระดาษในหลายทาง ประกอบด้วยลักษณะเด่น ต่อไปนี้

(1) ทันเหตุการณ์ (Timeliness) อินเทอร์เน็ตได้เพิ่มศักยภาพหนังสือพิมพ์ให้เสนอข่าวทันเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง (Breaking News) ผู้อ่านสามารถเข้าไปอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์ได้อย่างไม่ล่าสมัยตลอดเวลา

(2) โต้ตอบได้ (Interactivity) คุณลักษณะเด่นของหนังสือพิมพ์ออนไลน์ ที่สามารถสื่อสารสองทางระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร

(3) ใช้ง่ายและสะดวก (Easy Usage) ผู้ใช้ยังสามารถสืบค้นข้อมูลจากเว็บไซต์อย่างสะดวกสบายรวดเร็วด้วยการคลิกเข้าสู่เว็บไซต์เชื่อมโยงจนกว่าจะได้ข้อมูลที่ต้องการ

(4) ไม่จำกัดพื้นที่ (Unlimited Space) ความปราศจากพรมแดน ทำให้ผู้รับสารสามารถเข้าถึงเนื้อหาข่าวสารทุกประเภทที่เกิดขึ้นในโลก โดยไม่ต้องใช้เวลาเดินทางไปด้วยตนเอง

(5) สร้างสำนึกการมีส่วนร่วม (Sense of Participation) ประชาชนจะใช้สื่ออินเทอร์เน็ตแสวงหาข้อมูลมากขึ้น ซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ได้

(6) ขยายเป้าหมายองค์กร (Institutional Goal Maximization) การที่สื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ เปิดเว็บไซต์ให้บริการข่าวสารบนอินเทอร์เน็ต เท่ากับขยายช่องทางการสื่อสารกับประชาชนมากขึ้น นอกจากจะได้ผลทางด้านธุรกิจไปยังกลุ่มเป้าหมายหลากหลายกว่าเดิมแล้วยังมีผลด้านการประชาสัมพันธ์ สร้างภาพลักษณ์ ความเชื่อมั่นให้แก่องค์กรอีกด้วย

(7) สร้างความน่าเชื่อถือ (Profession Credibility) การสร้างความเชื่อถือบนช่องทางอินเทอร์เน็ต โดยตระหนักถึงคุณภาพการรายงานข่าว (Truth Telling) เพื่อประโยชน์ของสาธารณะเป็นเบื้องต้น โดยยึดมั่นในหลักความตรงเที่ยงเหนือกว่าความรวดเร็วของนักข่าวออนไลน์

(8) รวดเร็วทันใจ (Breathless Speed) ความรวดเร็วในการใช้งาน ล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งเสริมความสนใจให้แก่ผู้บริโภค มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนวิถีการบริโภคข่าวสารจากสื่อออนไลน์

ขณะที่เทคโนโลยีเอื้อให้สื่อออนไลน์มีข้อได้เปรียบหนังสือพิมพ์รูปแบบเดิมในหลายประเด็น แต่ก็ยังไม่สามารถชนะข้อได้เปรียบของหนังสือพิมพ์รูปแบบเดิมในหลายประเด็นเกี่ยวกับมิติของความเป็นปู่ชุมชน อาทิ ความรู้สึก อารมณ์ ความไว้วางใจ ความน่าเชื่อถือ ฯลฯ ทั้งในส่วนของผู้บริโภคและผู้ที่ทำหน้าที่ให้บริการ แต่ความก้าวหน้าของหนังสือพิมพ์ออนไลน์ น่าจะขึ้นอยู่กับทักษะในการใช้อินเทอร์เน็ตของผู้อ่าน และกลยุทธ์การดึงดูดผู้อ่านที่ไม่กระทบต่อมาตรฐานวิชาชีพวารสารศาสตร์

2.2.4 ข้อจำกัดของสิ่งพิมพ์ออนไลน์

ข้อจำกัดของสื่ออินเทอร์เน็ตส่วนมากเกิดจากความเร็วของเทคโนโลยีที่เร่งให้เกิดพฤติกรรมกรับแบบไม่ต้องรอคอย สามารถเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการได้ภายในช่วงนิ้วคลิกเท่านั้น ความเร็วทำให้การส่งสารและการรับสารขาดความรอบคอบไต่ตรองในด้านความเหมาะสม

ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมโดยรวมคือ ปัญหาในเรื่องความเหมาะสม ความเชื่อถือการละเมิด ลิขสิทธิ์ การละเมิดความเป็นส่วนตัว ศิลธรรม จริยธรรม รสนิยม วัฒนธรรม การบริโภคสื่อและ สาร ฯลฯ

ส่วนข้อจำกัดของธุรกิจหนังสือพิมพ์ออนไลน์และนิตยสารออนไลน์ นอกจากผลประโยชน์จากรายได้โฆษณาบนเว็บไซต์และการขยายกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมาย รวมถึงความสะดวกในการใช้เวลาสำหรับ “คลิก” ให้ถึงข้อมูลที่ต้องการแล้ว ยังมีผลกระทบด้านระบบการเงินที่เกิดจากความไว้วางใจในการสมัครเป็นสมาชิกออนไลน์ผ่านบัตรเครดิต ด้านการหาสมาชิก กลยุทธ์การตลาด และรายได้เพื่อความอยู่รอดเช่นเดียวกับการทำธุรกิจหนังสือพิมพ์ฉบับกระดาษ นอกจากนี้ การทำหนังสือพิมพ์ออนไลน์และนิตยสารออนไลน์สามารถให้คุณภาพสมกับคุณลักษณะของสื่อ หนังสือพิมพ์ออนไลน์และนิตยสารออนไลน์ ยังต้องสร้างกองบรรณาธิการออนไลน์เพื่อให้การนำเสนอข่าวสารบนเว็บไซต์มีประสิทธิภาพตามมาตรฐานวิชาชีพวารสารศาสตร์ด้วย หากว่าการทำหนังสือพิมพ์เพียงลอกเลียนเนื้อหาจากฉบับกระดาษเพียงอย่างเดียว

ทั้งนี้ ไมค์ เวนด์แลนด์ (Mike Wendland) ผู้ดำเนินการสัมมนาเกี่ยวกับการรายงานข่าวด้วยอินเทอร์เน็ต ได้ชี้ให้เห็นถึงสิ่งที่นักวารสารศาสตร์ควรทราบเกี่ยวกับธรรมชาติของสื่ออินเทอร์เน็ต 5 ประการ คือ

(1) อินเทอร์เน็ตเป็นกล่องเครื่องมือที่ประกอบด้วยอุปกรณ์หลายชนิด ได้แก่ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ เว็บเพจ โปรแกรมแปลงข้อมูล กลุ่มข่าว รายการที่อยู่ ความเห็น อุปกรณ์ภาพและเสียง ฉะนั้น หน้าที่ประการแรกของนักวารสารศาสตร์ที่ต้องการใช้อินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือแสวงหาข้อมูลข่าวสาร คือต้องทราบว่าควรเลือกใช้ข้อมูลหรือสารประเภทไหน อย่างไร จึงจะทำให้อินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือรายงานข่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(2) เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตเปลี่ยนแปลงทุกวัน นักวารสารศาสตร์ต้องตื่นตัวรับความเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาของเทคโนโลยี ต้องคอยติดตามให้เท่าทันกับพัฒนาการแนวโน้มของเทคโนโลยีที่จะเป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพ

(3) ข้อมูลในอินเทอร์เน็ตมีลักษณะสะท้อนอาการทางสังคม (Sociopathic) นักวารสารศาสตร์ต้องไม่ลืมหลับกันกรองคุณภาพของข้อมูลตลอดเวลา ด้วยจริยธรรมและหลักการตามมาตรฐานการรายงานที่ดี

(4) อินเทอร์เน็ตมีลักษณะแพร่กระจายไปได้ทุกหนแห่งในเวลาเดียว เป็นสื่อไร้พรมแดน จึงเป็นเครื่องมือสื่อสารที่ทำทลายศักยภาพความเท่าทันของนักวารสารศาสตร์อย่างชนิดที่ไม่มีสื่อใดเทียบเท่า

(5) อินเทอร์เน็ตเหมือนสิ่งเสพติด (Addictive) เป็นเครื่องมือที่ทำมึนตึนด้วยข้อมูลและงูใจให้หลงออกนอกกลุ่มนอกทางได้ง่าย ขณะที่อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่มีประโยชน์มหาศาลต่องาน

วารสารศาสตร์แต่ก็สามารถแยกเราออกจากผู้อ่านทั่วไปได้ อินเทอร์เน็ตควรชี้้นำเราไปสู่ผู้บริโภค ไม่ใช่สิ่งทดแทนผู้บริโภค (มาลี บุญศิริพันธ์, 2556)

2.3 แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการถ่ายภาพวารสารศาสตร์

2.3.1 หลักการถ่ายภาพเบื้องต้น

การถ่ายภาพต้องคำนึงถึงปัจจัยสำคัญ 2 ประการ นั่นก็คือ “แสง” และ “ความชัด” ภาพถ่ายที่ถ่ายออกมาแล้วมีสภาพแสงพอดีไม่มีมืดหรือสว่างเกินไปและมีความคมชัด ช่อมแสดงรายละเอียดและสื่อความหมายได้อย่างชัดเจน ซึ่งการที่จะทำให้ภาพถ่ายมีคุณลักษณะดังกล่าว ช่างภาพต้องเข้าใจหลักการทำงานพื้นฐานของกล้องถ่ายภาพและทราบวิธีการปรับแต่งควบคุมกล้องถ่ายภาพให้พร้อมต่อการใช้งาน

การถ่ายภาพให้มีสภาพแสงที่พอดีและมีความชัดนั้น เกี่ยวข้องกับการทำงานของส่วนประกอบในกล้องถ่ายภาพ 3 ส่วน คือ

(1) ความไวแสง ในการถ่ายภาพนั้น ความไวแสงที่ใช้จะเป็นตัวกำหนดค่าการวัดแสงของกล้อง โดยพิจารณาว่าความไวแสงที่ใช้ในขณะนั้นถ้าให้ได้สภาพแสงที่เหมาะสมควรจะใช้ค่าความไวชัตเตอร์หรือช่องรับแสงเท่าใด ต้องมีการระบุค่าความไวแสงไว้เพื่อเป็นตัวกำหนดค่าความไวชัตเตอร์และช่องรับแสง

(2) รูปแบบการโฟกัส ภาพที่โฟกัสชัดเจนดี เรียกว่า In Focus แต่ถ้าภาพไม่ชัดเรียกว่า Out of Focus ซึ่งภาพจะชัดหรือไม่ชัดขึ้นอยู่กับการโฟกัสภาพของช่างภาพ กล้องแต่ละรุ่นจะมีระบบโฟกัสที่แตกต่างกัน โดยกล้องถ่ายภาพจะมีกลไกในการปรับสภาพที่เห็นในช่องเล็งภาพให้สัมพันธ์กับเลนส์ถ่ายภาพ เรียกว่า “อุปกรณ์หาพิสัย” (Range Finder) ช่างภาพต้องหมุนปรับวงแหวนหาโฟกัสที่ระบอบเลนส์ จนภาพของวัตถุในช่องเล็งภาพชัดเจน ภาพที่บันทึกก็จะชัดด้วย ส่วนกล้องในรุ่นหลังมักเป็นกล้องที่มีระบบโฟกัสแบบอัตโนมัติที่ช่วยเพิ่มความสะดวกรวดเร็วให้แก่ช่างภาพ โดยกล้องจะคำนวณความชัดเองและส่งสัญญาณเตือนเพื่อให้ช่างภาพกดชัตเตอร์บันทึกภาพ

(3) ความไวชัตเตอร์และช่องรับแสง เป็นส่วนประกอบสำคัญของกล้องถ่ายภาพที่ต้องทำงานให้สัมพันธ์กัน เนื่องจากทำหน้าที่ในการเปิดรับให้แสงสว่างส่องเข้ามาในกล้อง หากส่วนใดเปิดให้แสงเข้ามาน้อย อีกส่วนต้องเปิดให้แสงเข้ามาทดแทนกัน เช่น หากตั้งช่องรับแสงกว้าง ซึ่งทำให้แสงเข้ามาปริมาณมาก ก็ต้องปรับความไวชัตเตอร์ขึ้นไปความเร็วสูงเพื่อให้เวลาในการปล่อยแสงเข้ามาในกล้องเป็นระยะเวลาที่สั้น แต่หากตั้งช่องรับแสงแคบ ซึ่งให้ปริมาณแสงเข้ามาน้อย ก็ต้องปรับความไวชัตเตอร์ให้ความเร็วต่ำ เพื่อให้เวลาในการปล่อยแสงเข้ามาในกล้องเป็นระยะเวลาที่นานขึ้น อย่างไรก็ตาม ใ่ได้หมายความว่าขนาดของช่องรับแสงแต่ละขนาดจะสัมพันธ์กับ

ความไวชัดเตอร์ทุกครั้งไปจริงๆ แล้วจะขึ้นอยู่กับแต่ละสภาพแสงที่ถ่ายภาพในขณะนั้น ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดว่าส่วนประกอบทั้งสองจะสัมพันธ์กันที่ตัวเลขใด

2.3.2 รูปแบบของการถ่ายภาพเพื่อการสื่อสาร

งานด้านการสื่อสารเป็นงานที่ทำหน้าที่ส่งผ่านข่าวสาร ข้อมูล ความรู้ ประสบการณ์ ความรู้สึก อารมณ์ หรือทัศนคติ ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อเป็นช่องทางไปสู่บุคคลเป้าหมาย โดยภาพถ่ายมีบทบาทสำคัญในการนำมาใช้งาน ทั้งการสื่อความหมายด้วยตัวเอง และการนำไปใช้ร่วมกับสื่อประเภทต่างๆ ดังนั้น นักนิเทศศาสตร์หรือนักการสื่อสารต้องทำความเข้าใจกับรูปแบบของการถ่ายภาพเพื่องานด้านการสื่อสาร รวมทั้งคุณลักษณะที่เป็นของช่างภาพ

เมื่อพิจารณาบทบาทของภาพถ่ายที่ถูกนำไปใช้เพื่อการสื่อสาร จะเห็นได้ว่าการถ่ายภาพครอบคลุมขอบข่ายของงานทางด้านนิเทศศาสตร์เกือบทุกแขนง โดยยกตัวอย่างมา 1 รูปแบบดังต่อไปนี้

(1) การถ่ายภาพข่าว (News Photography) ข่าว คือ การนำเสนอเหตุการณ์ข้อเท็จจริง รวมทั้งข้อคิดเห็นที่เกิดขึ้นให้กับประชาชนหรือบุคคลที่สนใจได้ทราบว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร และอย่างไร ช่างภาพจึงต้องมีความพร้อมทั้งร่างกายและอุปกรณ์อยู่ตลอดเวลา และออกไปปฏิบัติงานโดยอาศัยทักษะในการถ่ายภาพ การตัดสินใจที่รวดเร็วและการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเพื่อให้ได้ภาพออกมารายงานข่าว โดยช่างภาพต้องทราบวัตถุประสงค์ของงาน ทำความเข้าใจรายละเอียดของงาน รวมทั้งกำหนดการต่างๆ และเงื่อนไขที่เกี่ยวข้อง ว่าสามารถจะถ่ายภาพตามกำหนดการนั้นได้หรือไม่ สิ่งใดถ่ายได้ สิ่งใดห้ามถ่าย เพื่อจะได้เตรียมอุปกรณ์ต่างๆ เช่น กล้องเลนส์ หน่วยความจำ แบตเตอรี่สำรอง ไปให้พร้อม และใช้งานได้อย่างเหมาะสม

ผู้ที่ประกอบอาชีพช่างภาพข่าวจึงควรมีคุณลักษณะ ดังนี้

- มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง อดทน และมีความคล่องตัวสูง
- มีคุณธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ ไม่บิดเบือนหรือเสนอ

ภาพข่าวที่เกินความเป็นจริง รวมถึงคำนึงถึงสิทธิส่วนบุคคลของแหล่งข่าว นอกจากนี้ยังควรเป็นผู้ที่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ คอยสังเกตและให้ความช่วยเหลือเพื่อนช่างภาพข่าวด้วยกัน

- ช่างสังเกตและมีความรู้รอบตัว ช่างภาพข่าวที่ดีควรจะรู้จักหน้าตาของบุคคลสำคัญหรือบุคคลระดับผู้บริหารเป็นอย่างดี เพราะเมื่อต้องอยู่ในเหตุการณ์ที่มีผู้คนมากหน้าหลายตา การถ่ายภาพพฤติกรรมหรืออากัปกริยาของบุคคลสำคัญในเหตุการณ์จะทำให้ภาพมีคุณค่าและน่าสนใจกว่าภาพบุคคลธรรมดาที่ไม่เป็นที่รู้จัก

- คืบตัว รอบคอบ และรู้จักแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การถ่ายภาพข่าวตามสถานที่ต่างๆ หากเป็นไปได้ควรศึกษามุมที่จะถ่ายว่ามีมุมใดบ้าง จุดไหนน่าจะได้อาชีพที่ดีที่สุด และแตกต่างจากช่างภาพคนอื่นๆ และควรกำหนดมุมมองสำรองไว้ด้วย ในกรณีที่ประสบเหตุขัดข้องที่

ทำให้ต้องเปลี่ยนมุมถ่ายอย่างกะทันหัน ซึ่งไม่ว่าจะมาจากสาเหตุใดก็ตาม ช่างภาพควรตื่นตัวตลอดเวลาและต้องแก้ปัญหาเฉพาะหน้าให้ได้

- ก้าวทันและรู้จักใช้เทคโนโลยีให้เอื้อต่อการนำเสนอข่าว โดยช่างภาพข่าวที่ดีต้องสนใจใฝ่รู้เทคโนโลยีทางด้านภาพถ่ายอยู่ตลอดเวลา หมั่นเรียนรู้และฝึกฝนตนเองให้ทันต่อความเจริญก้าวหน้าและวิทยาการของกล้องถ่ายภาพที่เปลี่ยนแปลง รวมถึงเทคนิคและวิธีการส่งภาพที่สะดวกรวดเร็ว หรือการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ตกแต่งภาพต้นฉบับซึ่งถ่ายมาไม่ดัดนักด้วยข้อจำกัดต่างๆ ให้มีคุณภาพที่ดีขึ้น

2.3.3 การจัดองค์ประกอบการถ่ายภาพ

ภาพถ่ายที่ดีและมีความสวยงามในเชิงศิลปะนั้น นอกจากจะต้องมีอุปกรณ์ในการถ่ายภาพที่เหมาะสมและมีคุณภาพแล้ว สิ่งที่เป็นหัวใจสำคัญของการถ่ายภาพ คือ การจัดองค์ประกอบของภาพ ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานทางสุนทรียภาพ สำคัญที่ช่างภาพต้องนำไปใช้ในการจัดมุมมองของภาพให้ออกมาสวยงาม น่าสนใจ โดดเด่นกว่าภาพที่ถ่ายโดยบุคคลทั่วไป ในที่นี้จะกล่าวถึงองค์ประกอบต่างๆ ที่นำมาใช้ในการถ่ายภาพ ซึ่งประกอบด้วย

(1) รูปทรง (Form) นับเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่มีอยู่ในภาพถ่ายแทบทุกภาพ วัตถุต่างๆ ล้วนมีรูปทรงที่แตกต่างกันไป ในการถ่ายภาพช่างภาพควรพิจารณาเลือกวัตถุที่มีรูปทรงเด่น ชัดเจนกว่าส่วนอื่นๆ เพื่อนำมาเป็นจุดสนใจของภาพ

(2) รูปร่าง (Shape) สิ่งที่แตกต่างกันระหว่างองค์ประกอบของรูปร่างกับรูปทรง คือ รูปทรงจะต้องแสดงให้เห็นรายละเอียดของมิติความลึก ความหนาของสิ่งของหรือวัตถุต่างๆ ในขณะที่รูปร่างจะไม่แสดง แต่จะใช้การสื่อให้รู้ว่สิ่งนั้นมีลักษณะเช่นไรจากเค้าโครงภายนอก ซึ่งลักษณะของรูปร่างสามารถแยกแยะสิ่งนั้นให้เด่นชัดจากฉากหลัง ช่วยให้ภาพถ่ายดูน่าสนใจ สะดุดตา และแสดงอารมณ์ความรู้สึกได้ดีถึงแม้ไม่มีมิติความลึกหนาก็ตาม องค์ประกอบข้อนี้มักใช้ในการถ่ายภาพเงาค่า หรือที่เรียกกันทั่วไปว่า ภาพซิลูเอต (Silhouette) ซึ่งเป็นการถ่ายภาพในลักษณะย้อนแสงเพื่อให้เห็นคน วัตถุ หรือสถานที่ในภาพเป็นเพียงรูปร่างสีดำไม่มีรายละเอียดใด ยกเว้นส่วนที่เป็นฉากหลัง

(3) รูปแบบ (Pattern) หรือที่บางคนเรียกว่า “ภาพแบบซ้ำซ้อน” ซึ่งหมายถึง ลักษณะรูปร่างรูปทรง เส้น รวมถึงสิ่งที่ปรากฏซ้ำซ้อนเหมือนกันมากๆ ในพื้นที่ใกล้เคียงต่อเนื่องกันหรือเรียงกันไปตามลำดับซึ่งจะพบเห็นได้ทั่วไปทั้งที่มนุษย์สร้างขึ้นและมีขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น การซ้ำซ้อนของใบไม้ ลวดลายอิฐบนกำแพงรั้วที่เรียงซ้อนกัน

(4) พื้นผิว (Texture) วัตถุสิ่งของแต่ละอย่างจะมีผิวเรียบมัน หยาบ หรือมีลวดลายและสีสัมผัสที่แตกต่างกันออกไป เช่น ผิวของกระจกหรือผืนน้ำจะเรียบมันเป็นเงา ผิวของหินหรือทรายจะหยาบขรุขระ การถ่ายภาพที่เห็นพื้นผิวนั้น นอกจากความสวยงามแล้วยังสามารถสร้างความรู้สึกแห่งการสัมผัสให้เกิดกับผู้มองภาพได้ ซึ่งปกติคนเราจะรับรู้ผ่านการสัมผัสวัตถุสิ่งของ

นั้นๆ แต่สำหรับภาพถ่าย ประสบการณ์ของแต่ละบุคคลจะทำให้สามารถจินตนาการถึงรสสัมผัสได้ แม้ไม่ได้สัมผัสจริงๆ

(5) ความสมดุล (Balance) ได้แก่ การจัดส่วนประกอบต่างๆ ที่ปรากฏในภาพเมื่อแบ่งภาพออกเป็นด้านซ้ายด้านขวาให้มีน้ำหนักเท่ากันหรือใกล้เคียงกันทั้งสองด้าน มองดูแล้วสมดุลไม่หนักไปด้านใดด้านหนึ่ง ความสมดุลนี้มักใช้ในการถ่ายภาพประเภทวิวทิวทัศน์ที่เห็นแนวหรือเส้นขอบฟ้า รวมทั้งภาพสถาปัตยกรรม อาคารและสิ่งก่อสร้างต่างๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่ช่างภาพต้องระมัดระวัง เพราะหากเกิดความไม่สมดุลขึ้น จะทำให้ภาพนั้นลดคุณค่าลง แต่ก็ยกเว้นกรณีที่ช่างภาพตั้งใจให้ภาพเอียงเพื่อวัตถุประสงค์บางอย่าง

(6) กรอบ (Frame) การใส่กรอบในแนวคิดของการจัดองค์ประกอบภาพ เป็นการใส่ตั้งแต่ตอนถ่ายภาพ โดยการนำสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่ว่าจะเป็นรูปร่าง ลักษณะเส้น ลวดลาย หรือแม้แต่แสง มาทำให้เกิดเป็นกรอบภาพ ซึ่งช่วยให้ตัวแบบหรือวัตถุสถานที่ที่เป็นจุดสนใจของภาพ นำคุณนำสนใจยิ่งขึ้น การใส่กรอบลงไปในภาพ จึงเป็นเหมือนการบังคับให้สายตาของผู้ดูอยู่ในบริเวณที่กำหนด เพื่อเน้นให้สิ่งที่อยู่ภายในกรอบดูเด่นขึ้น ช่วยให้ภาพมีคุณค่า มีมิติ มีเรื่องราวมากขึ้น

(7) น้ำหนักสี (Tone) น้ำหนักสีหรือ โทนสีในทางศิลปะจำแนกตามวงล้อของสี ออกได้เป็น 2 วรรณะ ได้แก่ สีโทนร้อน (Warm Tone) ซึ่งประกอบด้วย สีเหลือง สีส้ม สีแดง สีม่วง สีม่วงแดง และสีโทนเย็น (Cool Tone) ประกอบด้วย สีเขียวเหลือง สีเขียว สีน้ำเงิน สีม่วงน้ำเงิน (สีเหลืองกับสีม่วงอยู่ได้ทั้งสองวรรณะ) ในการถ่ายภาพสามารถเลือกใช้โทนสีวรรณะเดียวในภาพทั้งหมด เพื่อทำให้ภาพดูกลมกลืนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน หรือเพื่อเน้นจุดสนใจโดยใช้โทนสีวรรณะตรงข้ามกัน เช่น ดอกไม้สีแดงท่ามกลางใบไม้สีเขียว นกสีเหลืองบินอยู่บนท้องฟ้าสีคราม นอกจากนี้ในทางจิตวิทยา น้ำหนักสีแต่ละโทนยังช่วยสื่อถึงอารมณ์หรือความรู้สึกได้ สีโทนร้อนให้ความรู้สึกตื่นเต้น เร้าใจ กระฉับกระเฉง ส่วนสีโทนเย็นให้ความรู้สึกสงบ สบาย สดชื่น

(8) ฉากหน้า ฉากหลัง (Foreground and Background) เป็นการจัดองค์ประกอบภาพเพื่อสร้างความสวยงามและความน่าสนใจให้กับภาพ ช่างภาพที่ดีจะต้องเลือกฉากหน้าและฉากหลังที่เหมาะสม

- ฉากหน้า (Foreground) หมายถึง ส่วนประกอบในภาพที่อยู่ด้านหน้าตัวแบบหรือวัตถุ สถานที่ที่เป็นจุดสนใจหลักของภาพ เช่น กิ่งไม้ ยอดหญ้า โขดหิน หรือสิ่งต่างๆ ที่อยู่ใกล้กับกล้อง ฉากหน้าช่วยให้เกิดมิติของภาพ แสดงระยะใกล้ไกล และยังช่วยถ่วงน้ำหนักภาพให้สมดุล

- ฉากหลัง (Background) หมายถึง ส่วนประกอบในภาพที่อยู่ด้านหลังตัวแบบหรือวัตถุ สถานที่ที่เป็นจุดสนใจหลักของภาพ ช่างภาพที่ดีต้องให้ความสำคัญกับฉากหลังก่อนจะถ่ายภาพทุกครั้ง เพราะฉากหลังที่ดีควรจะช่วยเสริมให้ตัวแบบในภาพโดดเด่น น่าสนใจ

สอดคล้องกับเรื่องราว ฉะนั้นจึงควรเลือกจากหลังที่เรียบๆ มีโทนสีตัดกับสีของตัวแบบหลัก แต่ก็ไม่จำเป็นต้องตัดกันมากเกินไปแค่สีไม่กลืนกับตัวแบบมากนักก็ใช้ได้

(9) กฎสามส่วน (Rule of Thirds) เป็นการแบ่งพื้นที่ของภาพที่มองเห็นออกเป็น 3 ส่วนเท่าๆ กันในแนวนอน โดยใช้เส้นตรงแนวนอนคั่น 2 เส้น และแบ่งพื้นที่อีก 3 ส่วนเท่าๆ กันในแนวตั้ง โดยใช้เส้นตรงแนวตั้งอีก 2 เส้นคั่นเช่นเดียวกัน ผลจากการมีเส้นแบ่งทั้งแนวนอนและแนวตั้งจะทำให้พื้นที่ทั้งหมดของภาพมีลักษณะเป็นเหมือนตาราง 9 ช่อง และเกิดจุดตัด 4 จุด ที่เส้นแบ่งมาตัดกัน ซึ่งก็คือตำแหน่งที่ควรวางสิ่งสำคัญหรือจุดสนใจของภาพไว้ เพราะเป็นตำแหน่งที่เด่นกว่าตำแหน่งอื่นๆ

(10) ช่องว่าง (Space) เป็นองค์ประกอบที่มักใช้กับกฎสามส่วน หลักการเกี่ยวกับช่องว่าง คือ การเว้นพื้นที่ว่างบริเวณรอบข้างให้กับจุดสนใจ เช่น การถ่ายภาพบุคคลหน้าตรงติดบัตรที่ต้องเหลือพื้นที่ด้านบนและด้านข้างของตัวแบบเพื่อไม่ให้รู้สึกอัดอัดเสมือนบุคคลในภาพถูกบีบอัดอยู่ในกรอบ

(11) เส้น (Line) และความลึก (Perspective) “เส้น” เกิดจากการเรียงตัวต่อเนื่องกันของจุด (Dot) ตั้งแต่ 2 จุดขึ้นไปจนมองเห็นเป็นเส้น ช่างภาพนิยมใช้เส้นเพื่อสร้างความแปลกใหม่ดึงดูดความสนใจให้กับภาพ นอกจากนี้เส้นยังสามารถทำให้ภาพเกิดการเคลื่อนไหว (Dynamic) หรือการสงบนิ่งอยู่กับที่ได้ และช่างภาพยังนิยมใช้เส้นเพื่อนำสายตาสู่เป้าหมายหรือจุดสนใจของภาพ หรือที่เรียกว่าเกิด “ความลึก”

2.3.4 การตกแต่งภาพถ่ายด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

การถ่ายภาพในปัจจุบันเป็นยุคของระบบดิจิทัล คอมพิวเตอร์จึงบทบาทสำคัญต่อการตกแต่งภาพถ่าย ช่างภาพส่วนใหญ่ก็นิยมนำภาพถ่ายไปใช้โปรแกรมในเครื่องคอมพิวเตอร์ทำการตกแต่งเนื่องจากมีลูกเล่นที่มากกว่า อีกทั้งยังสามารถมองเห็นภาพได้ชัดเจนจากหน้าจอคอมพิวเตอร์ ซึ่งโปรแกรมที่นิยมนำมาใช้งาน ได้แก่ โปรแกรม Adobe Photoshop

(1) การใช้งาน โปรแกรม Adobe Photoshop โปรแกรมที่ใช้สำหรับสร้างและตกแต่งภาพกราฟิกซึ่งมีประสิทธิภาพและมีชื่อเสียงมากที่สุดโปรแกรมหนึ่ง เนื่องมาจากคุณสมบัติเด่นมากมายที่ช่วยในการตกแต่งหรือแก้ไขภาพได้ตามความต้องการ จึงทำให้ Photoshop เป็นโปรแกรมสำคัญที่จำเป็นต้องมีติดตั้งไว้ใช้งานในเครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนใหญ่ เนื่องจาก Photoshop มีฟังก์ชันการทำงานด้านการตกแต่งที่มากมาย ดังนั้น จึงขอเสนอเฉพาะเทคนิคบางประการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการและตกแต่งภาพถ่าย ดังนี้

- การเปิดไฟล์ ก่อนเปิดไฟล์ภาพที่ต้องการขึ้นมาใช้งาน เริ่มจากการคลิกที่เมนู File > Open แล้วเลือกที่เก็บไฟล์ภาพและภาพที่ต้องการ

- การบันทึกไฟล์ภาพ ถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก เพราะสามารถนำกลับมาใช้แก้ไขภายหลังหรือบันทึกเพื่อส่งต่อไปทำงานกับโปรแกรมอื่น ไฟล์ภาพที่เป็น

มาตรฐานในการบันทึกของ Photoshop คือ ไฟล์นามสกุล PSD (Photoshop Document) ที่เป็นไฟล์ต้นฉบับที่คงคุณภาพเดิมและเหมาะแก่การนำมาแก้ไขในภายหลัง และหากต้องการเปลี่ยนนามสกุลของไฟล์งานให้เลือกที่ Format ซึ่งจะมีตัวเลือกมากมาย ยกตัวอย่างเฉพาะที่ใช้บ่อยๆ ได้แก่ BMP, JPEG, GIF, PNG, TIFF, EPS, PDF

- การปรับไฟล์ภาพให้เล็กลง โดยใช้คำสั่ง Image size ซึ่งเป็นคำสั่งที่ช่วยในการปรับขนาดของรูปภาพให้เล็กลงและยังช่วยให้ขนาดของไฟล์ภาพเล็กลงอีกด้วย ซึ่งมีการปรับขนาด ดังนี้ คลิกเมนู Image > Image Size หรือกดปุ่ม Alt + Ctrl + I กำหนดขนาดของไฟล์ให้เล็กลง ในส่วนของ Pixel Dimensions หรือกำหนดความละเอียดของภาพ Document Size จากนั้นกด Ok (ณัฐกร สงคราม, 2557)

แนวคิดและทฤษฎีทั้ง 3 นั้น ผู้จัดทำรายงานสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติสหกิจศึกษา โดยการนำไปบูรณาการในการปฏิบัติสหกิจศึกษาในเรื่องการรายงานข่าวบนเว็บไซต์ ที่ยึดหลักการเขียนข่าวตามองค์ประกอบข่าว โครงสร้างการเขียนข่าว เทคนิคการสัมภาษณ์ การถ่ายภาพประกอบข่าวที่ต้องนำเสนอเหตุการณ์ ข้อเท็จจริง รวมทั้งข้อคิดเห็นที่เกิดขึ้นให้กับประชาชนหรือบุคคลที่สนใจได้ทราบว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร และอย่างไร รวมไปถึงการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ตกแต่งภาพถ่าย ด้วยโปรแกรม Adobe Photoshop เพื่อปรับ แก้ไข ให้ภาพถ่ายดูสมบูรณ์ขึ้น โดยใช้ความรู้ที่ได้ศึกษามาเป็นกระบวนการกำหนดวัตถุประสงค์สิ่งที่จะต้องกระทำ เพื่อที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยในการทำงานต่างๆ ส่วนส่งผลกระทบต่อกระบวนการคิด วิเคราะห์ และการตัดสินใจก่อนลงมือทำงาน เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นกับงานได้